

стжи Елзасъ, да срини Дюнкирхенъ и да даде на холландцитѣ крѣпости-тѣ: Фюрнъ, Кнокъ, Мененъ, Ипернъ, Лиллѣ, Турне, Конде и Мобѣжъ. Но съюзниците, като недопуснали французскитѣ пълномощници на конгреса въ Гертруйденбергъ (въ Холландия), искали, щото французския кралъ да обърне още и французскитѣ войски противъ внука си, испанския кралъ. Като направили съ това невъзможно сключванието на мира и като извадили една многобройна армия на съверната граница на Франция, тѣ вече замислювали за раздѣлата на тѣзи послѣднията. Тогава Людовикъ XIV показалъ необикновенна твърдостъ на духа и съ силата на оржжието рѣшилъ да отбрани самостоятелността на държавата си. Франция, въпрѣки бѣдственното положение, въ което се намирала, устояла, спасена еднакво и отъ твърдостъта на Людовика XIV, и отъ искуството на Виллара, и отъ нищожнитѣ дѣйствия на съюзниците, и отъ самитѣ обстоятелства. Прѣзъ 1710 и 1711 година Марлборо и принцъ Евгений, при значително прѣвходство на силитѣ, ограничили се съ прѣвземанieto на нѣколко крѣпости. Вилларъ направилъ безуспѣшни всичкитѣ имъ опитвания да проникнатъ въ вжтрѣшността на Франция, а Вандомъ съ блѣскавия си походъ въ Испания и побѣдата при Вила-Висиоса (Villa Visiosa) въ 1710 г. затвърдилъ прѣстола на Филиппа V. Наскоро двѣ случайни събития: промѣнението на английското министер-

ство (въ края на 1710 г.) и смъртъта на императора Иосифа I (въ априлий 1711 г.) внезапно дали на войната съвсѣмъ другъ обратъ. Марлборо, глава на вигитѣ, билъ повижанъ (въ началото на 1712 г.) отъ армията и Англия влѣзла въ мирни прѣговори съ Франция. А смъртъта на Иосифа I качила на прѣстола на империята ерцхерцога Карла (подъ името Карлъ VI), и тогава съединението на империята и Испания подъ властъта на послѣдния не съотвѣтствувало вече на плановитѣ на европейската политика. Въ края на 1711 г. Англия сключила съ Франция миръ въ Утрехтъ, условията на който били несравнено по згодни за Людовика XIV, отколкото онѣзи, които той прѣдлагалъ въ 1709 година. Слѣдъ това войната съ Франция останалъ да продължава вече самъ императора съ съюзниците си. Но побѣдата на Виллара при Дененъ (Denain) въ 1712 г., а особенно истощението на Австрия, повели най-послѣ къмъ общъ европейски миръ, който и билъ сключенъ (въ 1714 г.) въ Раштадтъ на сжщитѣ условия, каквито и Утрехтския миръ. Тѣй щото войната, въ която съюзниците се готвили вече да раздѣлятъ Франция, се свършила износно за тѣзи послѣднията: тя запазила самостоятелността си, не загубила нито една областъ и постигнала цѣльта съ която прѣдприела войната, тѣй като Филиппъ V билъ признатъ за испански кралъ отъ всичкитѣ държави на Европа.

§ 5.

Похода на принца Евгения савойски въ Италия въ 1701 година.

Въ началото на 1701 година въ сѣверна Италия имало около 44.000 французски войски (33.000 въ полето, 5.000 въ Мантуа и около 6.000 по гарнизонитѣ въ Мирандола, Кремона, Пиццигетоне, Лоди, Лекко и

др.). Маршалъ Катина, който началствувалъ надъ тѣзи войски, като ималъ заповѣдь отъ своя дворъ да не почва пръвъ военнитѣ дѣйствия, да се ограничава съ отбрана и особено да не прѣминува на лѣвата